

Интервју Разговор са Младеном Поповићем добитником награде “Бранислав Нушић”

Петар Пан заувек



Младен Поповић припада средњој генерацији српских драмских писаца, завршио је Факултет драмских уметности. Почетак каријере везан је за рад на Телевизији Београд, коју сматра својом кућом; људи га углавном памте као врло живописног коментатора Песме евровизије и Бечког концерта; иза себе има значајан опус написаних и изведених драма, и то сматра својом превасходном вокацијом. Сада је уредник филмског и серијског програма на телевизији Пинк. Добитник је награде Бранислав Нушић за 2003. за драму Маслачак и Ретард. Интимно, волео би да никада не одрасте.

Како је протекла премијера комада “Маслачак и Ретард” у Београдском драмском позоришту, за коју сте добили Нушићеву награду?

Ја сам задовољан како је прошла премијера. Претпремијера је била лоша, глумци су заборавили једну сцену и то је било за инфаркт, међутим премијера је протекла одлично, прва реприза још боље. Публика је јако добро примила. Мислим да је било седам– осам излазака на сцену глумаца, заиста је то добро перципирано од стране публике – и што је мени битно – видим да је то будило емоције код људи, доста их је плакало у публици.

Драма “Маслачак и Ретард” је победила на 24. конкурс у Удружења драмских писаца Србије, верујете у институцију конкурса и жирија, да ли сте очекивали награду?

На овом конкурс сам учествовао двапут. Овог пута сам добио награду; претходни пут сам ушао у препоруку жирија, конкретно сам претходни пут очекивао награду, зато што мислим да је Нижински добар текст, један сложен текст, повод за ансамбл–представу. Таквих текстова је све мање, сада се пишу дуо драме, за четири лица, три лица, чак и позориште у транзицији кондицира то. Жао ми је било што за Нижинског нисам добио ту награду. Овога пута сам послао, да пробам, текст сам завршио отприлике при крају конкурса; ја сам знао да сам написао нешто што има смисла, да ли је то добро или не, не знам. Бавио сам се пуно формом, хтео сам да дидаскалији дам одређени смисао, форма ме је занимала. Написао сам и послао, наравно да сам прижељкивао да се то деси, мени је било битно и то што сам добио понуду од Београдског драмског позоришта да се текст постави.

Поклапа се излазак Ваше награђене драме у 17. књизи едиције Савремена српска драма са премијером у Београдском драмском позоришту, два лепа тренутка за писца...

Две ствари су се поклопиле, поклопило се сазнање о награди са почетком рада на представи и поклопио се излазак књиге са премијером, испало је сјајно. Да ли се припрема још негде извођење ове драме? Ја сам у разговорима, рано је да било шта конкретно кажем, али ја мислим да ће се Маслачак и Ретард играти бар на једној, ако не на више сцена и у иностранству и у бившој Југославији.

По први пут сте се окушали као редитељ, мислите да писац најбоље чита своје дело?

Не, напротив, мислим да су писци –редитељи, лоши редитељи, укључујући и самога себе. Врло

често наши велики и добри писци попут Душка Ковачевића, Сенише Ковачевића, када режирају себе немају дистанцу; ја сам се трудио да имам дистанцу према тексту и мислим да је представа у односу на текст битно другачија, неки елементи текста не могу се мимоићи. Текст је задржао тежину коју има, али за разлику од текста драме, представа је много нежнија, ишли смо на једну љубавну причу; ублажио сам текст врло свесно, жанровски бих то могао да назовем гето–мелодрамом, поцртана мелодрама, тужна љубавна приче двоје деце која немају никог осим једно друго. Мислим да сам успео да као редитељ то дочарам.

Јесте ли успели да дочарате атмосферу из текста, звуке Бечког концерта с прозора... аутомобила, аларма?

Мислим да је то постигнуто захваљујућ и глумачкој игри – све оно што је била индикација – Бечки концерт, пацови који протрчавају, мајка која зове с прозора, све то не постоји на представи, али мислим да се осећа, мислим да се осећа тежина тог простора, та љуљашка стоји у неком тешком ђубришту из кога – претпоставља се да ће сваки час да истрчи пацов. Али нема пацова, нема мајке која зове. Нађено је редитељско и глумачко решење да се та девојчица осврће, да гледа у неки прозор где је мама; у тексту она каже како њу мајка зове. Желео сам да се бавим формом, да дидаскалија постане саставни део поетике драме.

Како сте дошли на идеју да се бавите том, врло осетљивом популацијом, јесте ли се плашили да уђете у њихову психологију, с обзором да су дијалози врло пластични, аутентични, као да сте били заједно сваког дана са њима?

Уопште се нисам припремао, све је било крајње интуитивно, и заправо допада ми се ова констатација да је тај језик аутентичан. Мислим да је аутентичан због тога што сам ја по вокацији Петар Пан, ја сам човек који одбија да одрасте, имам пуно пријатеља који су јако млади, захваљујући мојој кћерки, тако да је то негде мој миље, моја вокација. То је логички наставак претходног текста Буба, имам и трећи текст који ће заокружити ту причу о тим младим људима.

... Као трилогија...

Условно речено, није рађено с намером да буде трилогија, али ће бити заокружена целина. Имао сам на пробама стручног консултанта госпођу Ксенију Кондић која се бави том врстом аутизма – али при том, ја нисам ниједног тренутка мог Маслачка посматрао као заиста ретардирану особу – њен ток свести, унутрашњи монолог, указује да је она врло паметна девојчица, она одбија да комуницира са светом, и тај њен чин на крају, чин еутаназације, изводи паметна девојчица. Овај текст је требало да се зове Маслачак и Маслачак, а ретарди смо ми у публици јер допуштамо да се такве ствари дешавају, а дешавају се. Гледао сам прилог о два дечака која живе у канализационом парку. Два детета 12, 13 година. људи окрећу главу од таквих призора, то је мени био повод да пишем о томе, ми смо ретарди који окрећу главу од тих проблема. Моји ликови су два маслачка, а маслачак је цвет који кад се одува нестане. Ми нисмо какао треба. У Буби постоји индикација Београд данас и овде. У овој драми не постоји то, ово је текст који може да се игра свуда у свету. Тај проблем свуда у свету постоји, није аутентично наш проблем. Морам да кажем да је једна предивна особа плакала читајући текст – тај текст сам дао госпођи Мири Ступици, рекла је да ће прочитати за недељу дана да нема времена, али јавила се истог поподнева и плакала. На сличан начин на текст реагује и публика у позоришту.

Скоро сви ваши текстови су изведени у позоришту или одштампани (Нижински, Буба, Вилијева менаџерија...) . Јесте ли задовољни досадашњим инсценијама Ваших комада?

Ја генерално немам разлога да будем незадовољан. Као прво немам текст у фиоци, све што сам написао или је изведено или штампано. Последњи текст је штампан у Сцени летос, Лени & Рифенштал, у плану је да се игра на сцени Бојан Ступица. Ја сам лењ писац, али изгледа да оно што напишем функционише, чим се позоришта одреде да их играју. Ја нисам комерцијални писац, не штанцујем текстове, али рецимо Нижински је у Југословенском драмском позоришту доживео педесето извођење, а онда је позориште изгорело. То иначе није комерцијална прича, али је имала своју публику. Ја сам својом позоришном каријером задовољан, мислим да сам себе успоставио у тој позоришној вертикали позоришних писаца Србије, нисам врх, а нисам ни дно, имам неко своје место у средини. Можда звучи препотентно, али мислим да спадам у првих десет драмских писаца Србије. Ако бих се рангирао поред великих имена као што су Биљана Србљановић, Душко Ковачевић, Сениша Ковачевић, Стеван Копривица, нисам тај врх, али мислим да сам обезбедио неко место на српској драмској сцени.

Ваши комади играју се и на сценама бивше Југославије (Нижински, Сарајево 1998., Буба, Љубљана) каква су ваша искуства у односу на пријем представа код њихове јавности и публике?

Нижински је једна чудесна прича, ја сам први писац из Србије који је игран после рата у Босни. Нисам нудио текст, они су ме звали. За мене је то било много више од извођења текста. За мене је то било једно ужасно потресно искуство – ја сам пре тога био два, три пута службено у Сарајеву и вратио сам се скамењен шта је урађено том граду – а негде је то учино мој народ, и то је оно што је мене ужасно болело. Била ми је част да су се Сарајлије одлучиле да ме играју, 25. децембра 1998., када је била премијера прорадили су авиони за Сарајево, али лет је био отказан. Ја сам схватио да морам да будем у Сарајеву. Због поштовања према том граду и људима, ја сам узео такси и отишао на премијеру, али сам се врати пуног срца. Љубљана је потпуно друга прича. Имао сам невероватан пријем у Љубљани, и од стране Месног гледалишча, глумаца, редитеља публике, фанатстично искуство. Очекивало се да београдска представа Буба буде емотивна а словеначка хладна, десило се супротно. Егон Савин је радио ту представу у Звездара театру врло свесно хладно; у Љубљани је био ватромет од емоција, али волим обе представе. Нижински је у Београду био спектакл, велика сцена, а у Сарајеву камерна сцена, крупни план. Тамо су ме схватили као писца малих сцена и то мени прија.

Пратите ли токове европске драматургије у овом тренутку и где се налази српска у односу на њу?

Постоји неколико планова, токова. Имамо нешто што свесно или несвесно прати европски тренд, ја сам се крајње интуитивно уклопио у тај тренд – у Љубљани су ме назвали српски Рејвенхил, што је погрешно интонирано, ја сам прво написао Бубу, па сам упознао Рејвенхила. Али оно што ме понукало да напишем Бубу је млади, даровити руски писац Валентин Сигаљев и његова драма Пластелин. То је сјајан текст (У Народном позоришту се игра Црно млеко) објављен је у антологији савремене руске драме. То је драма коју, када сам прочитао био сам одушевљен. Схватио сам да је то мој сензибилитет. Све заједно, и руска и европска драма иду истим током. Данас је то ток који у Енглеској зову драматургијом крви и сперме. Мислим да код нас на сличан начин пишу Биљана, Милена, ја, Милена Богавац, Милена Демоло, и неке нове генерације које долазе са драматургије. С друге стране, имате један традиционалан однос према драми. Никакав предзнак не дајем кад говорим о томе, мислим да је и то неопходно, потребно, корисно и добро. На тај пол стављам Душана Ковачевића, Стевана Копривицу, Сенишу

Ковачевића.... Српска драматургија данас, широк је дијапазон изражајних средстава. Међутим, у перцепцији српске драме напољу, овај талас на коме сам ја тренутно, пролази боље. Врло тешко је одиграти Велику драму у Берлину, колико год ја ценио Синишин рад, то је локал; локално људи у свету не схватају, али овде то пролази феноменално, карта више. Има ова земља шта да понуди, стасавају нови клинци. Наша писана драмска сцена је боља од онога што се види када изађе на позоришну сцену. Ја волим Америку Биљане Србљановић, али не волим представу.

Да ли данас писати има смисла, с обзиром на врло драматичну стварност коју живимо и глобалне ужасе којима смо окружени?

Писање је интиман процес. Када пишем, пишем да бих се решио неке своје муке, своје лепоте, среће, да би то пренео на папир. У том погледу писање за мене има смисла, дефинитивно. Неке своје емоције, стање, живот, преносим у своје ликове, текстове, то је велики вентил. С друге стране велика одговорност, велика мука, пре свега. Пишући Маслачка био сам у ситуацији да се осетим до те мере емотивно исцрпљен, исцеђен, да више нисам имао снаге да пишем, знам шта хоћу, имам пред собом оно што следи, али не могу. Да не звучи претенциозно, али мислим да је то жртва коју стављам на олтар данашњице. На тај начин покушавам да потенцијалну публику, или читаоце узбуђим, да кажем: видите шта се дешава, то је живот. Ако то успем, а изгледа да је кренуло, самим то што људи плачу кад читају или гледају представу. Нико после представе неће изаћи равнодушан. Наравно има и оних којима се неће допасти представа. Конкретно, да се вратим на представу Буба у Звездара театру. Није било представе да после пет минута неко згађен не изађе са представе, јер друга сцена представе је експлицитно хомосексуална сцена, људи то не воле да виде, али они који остану до краја, они прате представу у муку, концентрацији, зграби их цела прича. Када изађу размислиће о ономе што су видели. Страшно бих волео да напишем нешто ведро, где ће се публика забављати. Немам ништа против булеварског позоришта, ако је квалитетно направљено. Али мислим да смо живели у времену, где није било разлога за смех. Још увек га нема претерано. Волео бих да једног дана напишем комедију, али морам да доживим ту врсту порива да бих то написао, за сада немам. Пишем да публику дрмнем из летаргије. Одлазак у позориште није одлазак на журку, кафану. Позориште треба нешто више да уради. Госпођи – која је мој агент у Немачкој, показао сам текст који управо завршавам. Она је остала разрогачених очију и питала да ли сам имао несрећно детињство. Напротив, имао сам срећно детињство и због тога имам одговорност према онима који нису срећни.

Шта тренутно пишете и у ком правцу се креће ваша телевизијска каријера?

Тренутно пишем филмски програм телевизије Пинк. Имам и текст који је скоро завршен. То је прича која се дешава током бомбардовања, али не у Београду, него у Лондону, у индијском ресторану. У том ресторану раде један млади Београђанин, Загребчанин, Италијанка и Индускиња. То је прича са четири лика, који немају своја реална имена. Зову се по градовима из којих долазе. Драма се зове Фуцк уоу Џајпур – то је град у Индији и Индускиња се зове Џајпур. Иначе то је прича са трагичним крајем. Опет припада кругу драматургије препознатљивом у Буби и Маслачку и надам се да ћу, кад завршим тај текст, завршити тај циклус који је мене доста намучио. Те три драме ће бити приче о нама с краја прошлог и почетком овог века. И опет су у питању веома млади људи.

Све лепе ствари десиле су вам се одједном: промоција драме, премијера, прелазак у нови телевизијску кућу.

Ових дана адреналин је радио интензивно. Дешавале су се ствари око представе, промоције, преласка на телевизију Пинк. Интервјуи, генералне пробе, све се поклопило, свуда је адреналин, али ја то волим. Када је реч о мојој телевизијској каријери, да не звучим опет претенциозно – мислим да сам ренесансни човек– нема шта нисам пробао на телевизији: писао сценарио, уређивао, режирао, коментарисао. За двадесет година сам пуно тога урадио, волим телевизију, прижељкивао сам пензију у том послу. Телевизија Београд ми је први посао после академије, и ту кућу сам веома волео, везују ме дивне успомене. Данас ме људи перципирају по Песми еуровизије. Волео бих да сада, када се помене моје име, људи прво помисле да сам драмски писац, а не коментатор еуровизије и бечког концерта, и сада по телевизији Пинк, али то је тако. На телевизији Пинк уређујем филмски и серијски програм. То је велика одговорност, јер је тај сегмент програма веома квалитетан. Ја ћу се трудити да ствари проширим неким својим укусом.

Разговор водила: *Биљана Остојић*